

Varnæs Sogns Kirkeblad

Foto: Holger Warncke

Gamle salmebøger

En af de salmer, vi holder allermest af, er Brorsons "Op, al den ting, som Gud har gjort". Det siges, at når Brorson blev forfremmet og kom fra Tønder til Ribe, hvor han i 1737 blev biskop, skyldes det, at kongen fik at vide, at det var ham, der havde digtet denne salme. Digtet er en opfordring til at lovprise skaberens storhed. Det skabte fortæller om skaberens magt. Selv de mindste ting på jorden. "Det mindste, han har skabt er stort, og kan hans magt bevise." Uforligneligt er 2. vers:

"Gik alle konger frem på rad
i deres magt og vælde,
de mægted ej det mindste blad
at sætte på en nælde."

Jordens mægtige med krone og scepter kommer skridende frem i en lang række, og dér ved vejkannten hænger nældebladet på sin knækkede stængel. Idet de mødes, mister de al deres magt.

Det, Halfdan Rasmussen siger med disse ord: Den stærkeste mand i verden kan bære en flodhest i tænderne og løfte en sporvogn fra skinnerne, mens han klapper i hænderne. Men sætte en blomst på det lille strå og farve den vældige himmel blå og skænke sin søster en mælketand, det evner han ikke, den stærke mand.

I sognet ligger rundt om i hjemmene gamle salmebøger. Det kunne være Brorsons "Trens Rare Klenodie", der udkom i 1739, Ponttoppidans salmebog fra 1740 eller en udgave af Ægidius salmebog, der første gang udkom i 1717. På Mors er sognepræst Peter Noer i gang med at undersøge, hvilken betydning Brorsons salmer har haft. I denne undersø-

fortsættes side 2

gelse er Sønderjylland og Varnæs interessant, fordi Ægidius' salmebog eller Varnæs-salmebogen med et tillæg i 1743 udgaven havde 70 Brorsonsalmes med. Sønderjyden Bertel Christian Ægidius (præst i Varnæs fra 1701-1732) var uddannet i Kiel og talte tysk og latin, men ønskede, at der ved gudstjenesten blev sunget danske salmer. Derfor oversatte han mange tyske salmer, helst af Paul Gerhard, og digtede selv mange. Varnæs-salmebogen var i tiden fra 1717 og hundrede år frem (i Varnæs

helt til 1882) grænsesoggenes salmebog og har således haft den allerstørste betydning for, at den nuværende grænse er en salmebogsgrænse.

Ved hvilke salmer ligger firkløveret eller bogmærket i de gamle salmebøger? Har Brorsons salmer et fortrin? Det kunne være interessant at vide. Og måske kan vi bidrage lidt til undersøgelsen af Hans Adolf Brorsons betydning for Sønderjylland.

Povl Callesen

Mest for børn

*Historie fra bogen: Fredriks flyverdragt
Af: Esben Nyholm og Henrik G. Lund,
ill. Camilla Fjermestad Lang*

DRØMMEN

Fredrik sidder i klassen. Han tegner og staver alt, hvad han kan. De har om skabelsen, de allerførste sider i Bibelen. Deres lærer læser om, hvordan verden blev skabt på seks dage, og om at Gud var så træt, at han måtte hvile sig den syvende dag. Opgaven er nu at lave skabelsen om til en tegneserie. Fredrik

sidder og tænker sig om og skriver så: "I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden. Lad der blive lys, sagde Gud, og det var godt. Så kunne han bedre se at få skabt alle dyr og planter: brumbassen, flyveegernet, flagermus og flyvefisk, næbdyret og alle de grimme gnuer, baobabtræer, morgenfruer, løvetand og kristtjørn. Og gud så at alt var godt". Alle i klassen er i fuld gang. Sigurd overdriver lidt og får både skabt en mobiltelefon og en Nintendo, inden de seks dage er gået.

- Hvad skal man ellers lave på hviledagen? spørger han frækt. Klassen griner, og læreren smiler.

- Du kunne jo gå i kirke, siger Signe.

- Ja, siger læreren, - i gamle dage var det faktisk det eneste, man måtte om søndagen. Søndagen skulle holdes hellig.

Fredrik tegner videre. Han er temmelig imponeret over alt det, der er blevet skabt, og som han forsøger at få med i sin tegneserie.

- Men hov, du har da glemt noget vigtigt, siger Lasse, der sidder ved siden af

Fredrik. Han kigger op.
 - Nå ja, menneskene, siger han. De blev skabt i Guds billede. Skabt og formet

af jord. Fredrik tegner Adam og Eva, der bliver blæst til live af Guds ånde. Imellem dem tegner han en snedig, slimet og snoet slange. Den har Gud også skabt.

Fredrik kigger forundret ned af sig selv.
 - Hvad er nu det? Siger han højt. De andre i klassen stirrer på ham. Fredrik vokser og vokser. Han bliver bare større og større. Han kigger ned på Lasse, Signe, Sigurd, Laura og læreren, der måber. Det føles som en cykelpumpe, der pumper ham større og større. Som et kæmpemæssigt badedyr.

- Jeg tror, det er Gud og hans ånde, der puster, når Fredrik lige at råbe ned til sine skræmte klassekammerater. Nu rammer hans hoved loftet, og han krummer sig sammen.
 - STOP! Skriger han og vågner.

Kirkegårdsvandring

Mandag d. 1. september kl. 19.00. Kirkegårdsvandring med efterfølgende kaffe og visning af billeder i konfirmandstuen. Vi skal høre om kirkegårdens historie, særlige gravsteder (familiegravsteder, mindesmærker, kri-

gergrave og tyske gravsteder og om et barnegravsted). Samarbejde mellem Historisk forening og menighedsrådet. Varighed 1½-2 timer. Mødested: Parkeringspladsen på Varnæssiden.

Varnæs Kirkes kirkegård, før den blev reguleret. Ukendt fotograf

Varnæs kirke set fra nord, ca. 1930. Ukendt fotograf

Pasning af kirkegården og andet “graverarbejde”

Da jeg var knægt og løb rundt i Varnæs hed kirketjeneren Didde og eftersom hun var blevet alene fik hun hjælp fra flere Varnæs borgere, bl.a min far og mor. Nu hedder kirketjeneren eller graveren som det også hedder i daglig tale, Johnny og jeg har snakket lidt med ham om hvordan det er at have sådan et job.

Der er jo her som så mange andre steder sket en stor udvikling gennem årene. Jeg husker at man tidligere ved begravelser brugte en dag eller 2 på at grave en grav ved håndkraft men som Johnny fortæller klares det nu af et firma som man hyrer ind til opgaven og de klarer det på mindre end en time. Johnny fortæller at han har været på kirkegården i Varnæs i 6 år. Han overtog en velplejet kirkegård efter Arne og Ida men også en kirkegård hvor der forestod en række nye tiltag. En af de første ting var at få gravene opmærket, således at det var nemt at se hvilke opgaver kirkegårdspersonalet skal varetage på de enkelte gravsteder. Som mange sikkert har bemærket sidder der på mange af gravstederne (ca 80 %) et lille skilt hvor der er forskellige farve markeringer, hvor hver farve viser hvilke ting der skal gøres, grandækning, blomster osv.. Noget af det nye var også at det arkiv som forelå på små kartoteks-kort skulle lægges ind i et EDB program. Vedligeholdelse af dette samt andre opgaver betyder at der er afsat ca. 1 time pr dag til kontorarbejde. En del af dette er også at lave recourse styring. d.v.s. at registrere tidsforbruget på de forskellige opgaver som udføres, hækklipning, gravstedspleje o.s.v.

Jeg spurgte Johnny om der er forskel på at være graver og at være kirketjener og ja, det er der. Når man skal varetage jobbet som kirketjener - medvirke ved kirkelige handlinger - kræver det et 5 ugers kursus, hvilket Johnny har, så han er både graver og kirketjener.

Johnny fortæller at der gennem de senere år er sket en ny udvikling på kirkegården. Flere gravsteder nedlægges og flere og flere vælger urnegravsteder i stedet for kistegravsteder og det betyder at der opstår flere “bare pletter” rundt omkring på kirkegården. Da det vil være alt for plejekrævende at vedligeholde disse er der foretaget forskellige beplantninger på sådanne gravsteder og fremover vil vi nok opleve at flere områder udlægges med græs. Det gøres for at få kirkegården til at fremstå mere parkagtig. Det betyder ikke at disse gravsteder nedlægges. De kan stadig vælges hvis man ønsker at blive begravet netop der. Med tiden vil man nok opleve at der kommer græsbelagte kistegravsteder. Et område i skrænten ved urnegravene er faktisk udlagt til dette formål.

Johnny er glad for sit job på Varnæs Kirkegård hvor han har en god hjælp i kraft sin gravermedhjælper Frank Michelsen.

Jeg håber at dette indlæg har givet lidt mere indblik i hvad det vil sige at være graver og kirketjener. Jeg blev i hvert fald klogere.

Sten Kruse

Efterlysning:

Menighedsrådet vil gerne låne effekter til glasmontren i våbenhuset.

Det kan f.eks. være billeder, gamle bibler (børnebibler) og andre genstande med tilknytning til kirken. Der kommer lys i montren, så det gør ikke noget at f.eks. et billede er en smule utydeligt.

Henvendelse: Kirsten Krog, tlf. 74 45 89 84 mail: krogkirsten@hotmail.com

Babysalmesang i Varnæs

Babysalmesang - hvad er det?

I dag ved man, at musik har stor betydning for det spæde barn, ja også for det ufødte. Musik stimulerer barnets udvikling. De ofte storslåede poetiske dybder i salmerne sanses i stemningen og atmosfæren og synges, danses og vugges ind i barnet og kan blive til livslang glæde.

Vi vil synge salmer, børnesange, rim og remser, vugge og lave små dansetrin med baby i favnen, have tæt kontakt med mor/far og barn og tid til at snakke sammen.

Formålet med kurset er at styrke båndet mellem barnet og dets mor eller far gennem musik og sang, som er et fantastisk redskab, når der skal soves, leges, trøstes.

Sted: Konfirmandstuen i Varnæs Præstegård

Deltagere: Babyer i alderen 0 - 1 år

Tidspunkt: Hver anden torsdag kl. 10

Datoer i efteråret 2014:

Torsdag den 28. august

Torsdag den 11. og 25. september

Torsdag den 9. og 23. oktober

Torsdag den 6. og 20. november

Torsdag den 4. og juleafslutning i kirken den 18. december.

Kontakt for yderligere oplysning og tilmelding:

Sognepræst Povl Callesen, tlf.: 74 68 01 28

Organist Anne-Mette Karstoft, tlf.: 0049 461 25299,

e-mail: amp.karstoft@googlemail.com

Nyt fra menighedsrådet

Samarbejde med menigheden omkring gudstjenesten og prædikenen – hvad betyder det?

Præst og menighedsråd har gennem nogen tid snakket om, at det ville være en god ting at inddrage flere fra menigheden i søndagens gudstjeneste. Mange er skeptiske overfor kirken og oplever den som fjern, uvedkommende, kedelig og højtidelig. Det vil vi gerne have jeres (menighedens) hjælp til at lave om på og skabe en lokal samhørighed mellem menigheden og kirken, så den opleves som et nært og vedkommende fællesskab.

Vi kunne tænke os et samarbejde omkring én gudstjeneste om måneden, f.eks. den sidste søndag hver måned, hvor vi i forvejen får kirkekaffe. Vi håber på at kunne samle 2-3 grupper på hver 4-5 personer. Samarbejdet indebærer at grupper på skift mødes 1 time om ugen f.eks. onsdag fra kl. 17.00-18.00. Hvis der er 3 grupper, vil det for den enkelte betyde én onsdag og én søndag hver 3. måned.

På mødet om onsdagen aftales, hvem der skal stå for det praktiske arbejde i forbindelse med gudstjenesten, f.eks. stå i døren, byde velkommen og dele salmebøger ud, lave kirkekaffe, bage

småkager til kirkekaffen, evt. læse en tekst osv. På søndage med barnedåb kan børnene evt. beskæftiges i våbenhuset under prædikenen.

Ved mødet læses søndagens tekst højt, og alle kan give udtryk for tanker, undren og spørgsmål. Det vil nogle gange kunne inspirere præsten til søndagens prædiken og andre gange får mødedeltagerne en god snak og svar på spørgsmål i forbindelse med teksten. ALLE er velkomne til at deltage i en af grupperne – og alle kan melde fra igen på et hvilket som helst tidspunkt.

Menighedsrådet vil i løbet af efteråret holde et orienterende møde.

Kirsten Krog

Næste menighedsrådsmøde

**finder sted den 14. august kl. 19.00
i konfirmandstuen**

– det er åbne møder, så alle er velkomne til at overvære møderne.

Almene boliger

Ved sammenhold og samarbejde fik vi bygget 10 almene boliger i Bovrup til glæde for dem, der gerne vil bo og gerne vil blive boende i vort område. Kan vi gøre det igen? Det er fra flere personers side ytret ønske om at få en bolig i det nye kvarter på Nørrekær i Bovrup. Lad os finde ud af, hvor mange vi er, der står bag opførelsen af etape to af byggeriet. Der er planlagt opførelsen af yderligere 6 og 10 boliger. Boliggruppen bestående af Anne Grethe Johansen, Rita Meier, Viggo Jensen, Chresten Geil, Finn Christiansen,

Peter Sørensen Petersen, Lorens Peter Jørgensen, Kim Brandt og Povl Callesen har ikke holdt møde endnu, men vi har rettet henvendelse til Aabenraa Almene Boligselskab og fået at vide, at der skal foreligge en "solid venteliste", før man påbegynder næste etape.

Så lad os komme i gang! Henvend jer til en i boliggruppen, så vi på den måde kan samle trådene, og meld jer ind i Aabenraa Almene Boligselskab, hvis I ikke allerede er det.

Boliggruppen

Den kristne børnelærdom

Når vi lader vore børn døbe, forpligter vi som forældre og faddere os til, at opdrage vore børn i den kristne børnelærdom. Begge mine børn er døbt, og har senere selv valgt at blive konfirmeret. Jeg ved nu, hvor mine børn er voksne, og jeg har fået et barnebarn, at jeg ikke gjorde nok ud af, at opdrage mine børn i den kristne børnelærdom.

Jeg er selv døbt og konfirmeret, og er opvokset i en familie, hvor mine forældre tilhørte Indre Mission. Jeg havde, (og har stadig min far), gode kærlige forældre. Jeg vil vove at sige, at jeg blev indoktrineret, hvad angår den kristne børnelærdom. Som barn holdt jeg meget af bibelhistorien, salmerne og Fadervor. Men den tale der altid var om syndere, fortabelse og helvede, gjorde mig meget bange, og jeg havde svært ved at se noget positivt i dette. Jeg bryder mig bestemt ikke om den måde at formidle det kristne budskab, det er anmassende og grænseoverskridende.

Som voksen har jeg fundet mit eget ståsted, og min egen måde at leve som kristen. Fordi jeg stærkt følte, at jeg blev indoktrineret, var jeg meget bange for, at gøre det samme overfor mine egne børn, og blev nærmest passiv mht at opdrage dem i den kristne børnelærdom. De havde begge en børnebibel, men jeg læste kun for dem af denne, hvis de selv bad om det. Det var ikke mig der lærte dem Fadervor, og jeg bad ikke aftenbøn med dem. Jeg/vi sang for dem hver aften da de var ganske små, men ikke salmer/børnesalmer.

En af mine døtre spurgte for nylig, hvorfor vi ikke havde lært hende Fadervor, det fik hun lært af sin Mormor. Jeg ved selv hvorfor jeg ikke gjorde det. Jeg fortryder i dag, at jeg ikke gav mig selv lov til, at opdrage mine børn i den kristne børnelærdom, på den måde jeg havde lyst til, og havde kunnet gøre.

Lilly Jørgensen

Til forældre og børn ved Varnæs Skole

Vil du være ny sanger i kirkens kor i Varnæs?

Er du glad for at synge, og har du lyst til at prøve kræfter med opgaven som kirkesanger? Så starter vi igen den 29. august med en ny korskole. Du skal bare være begyndt i 3. klasse for at kunne være med. Det gør ikke noget, hvis du er ældre og ønsker at prøve korsangen. Som nybegynder starter man i korskolen for at lære at synge rent og fint og lære en hel masse salmer og sange. Senere, når man er dygtig nok til dét, som regel fra 6. klasse, kan man blive rykket op som kirkesanger. Så består opgaven i at synge til gudstjenester om søndagen, og denne opgave er lønnet.

Korprøverne finder sted i konfirmandstuen hver fredag kl. 14.00-14.45 for korskolen og kl. 14.30-15.15 for 4.-6. klasse og kl. 15-16 for kirkesangerne, sådan at alle korprøver overlapper hinanden. Sangere fra 4.-6. klasse øver først med korskolen og herefter med kirkesangerne for at få styrket kendskabet til salmerne.

Vil du gerne vide mere, er du altid velkommen til at kontakte mig.

Tilmelding sker inden den 14. august til: Organist Anne-Mette Karstoft.
Tlf.: 0049 461 25299. E-mail: amp.karstoft@googlemail.com

NB: Den første korprøve for børn fra 4. klasse og op ligger den 15. august.

Med venlig hilsen Anne-Mette Karstoft

Koret synger til sommermødet i præstegården d. 19. juni 2014.

Fotograf: Grethe Petersen

Konfirmander

Møde for konfirmanderne
og deres forældre

tirsdag den 19. august kl. 19.00
i konfirmandstuen.

Undervisningen begynder
onsdag den 20. august kl. 8 i kirken.

Cykeltur

Konfirmanderne er på cykeltur
til Slesvig 29.-31. august.

AKTIVIGDAGEN:

Gudstjeneste ved Varnæs Vig

lørdag den 6. september kl. 10.15

Adresser

Sognepræst Povl Callesen, Varnæs Præstegård,
tlf. 74 68 01 28, pca@km.dk

Graver Johnny Pedersen, Frejas Have 11,
6100 Haderslev, tlf. 74 68 14 42, varnaes-kirke@mail.dk

Organist Anne-Mette Karstoft,
Adelbyer Kirchenweg 34, 24943 Flensborg,
tlf. 0049-461-25299, Amp.karstoft@googlemail.com

Formand Kirsten Krog, Smedegade 14,
tlf. 74 45 89 84, krogkirsten@hotmail.com

Kirkeværge Sten Kruse, Solvænget 15, Bovrup,
6200 Aabenraa, tlf.: 30 96 16 06, stenvk@jubii.dk

VARNÆS SOGNS KIRKEBLAD

UDGIVET AF MENIGHEDSRÅDET

REG.NR.: 1551 · KONTORNR.: 1097989

REDAKTION: Bente Dall, Ann Nissen, Lilly Jørgensen,
Kirsten Krog, Povl Callesen.

Tryk: MAYMAX grafisk idé og design, Varnæs.

Varnæs kirkes hjemmeside: www.varnaeskirke.dk

Gudstjenester

August

Søndag den 3. .... kl. 9.00
7.s.e.trin. Som herre så tjener

Søndag den 10. .... kl. 10.00
8.s.e.trin. Huset på klippen

Søndag den 17. .... kl. 9.00
9.s.e.trin. Årvågne tjenere

Søndag den 24. .... kl. 10.00
10.s.e.trin. Børnene på torvet

Fredag den 29. .... kl. 10.30
Plejhjemmet

Søndag den 31. .... kl. 9.00
11.s.e.trin. Kvinden, der salver Jesus
Oliver Karst

September

Søndag den 7. .... kl. 10.00
12.s.e.trin. Bespottelse mod Ånden

Søndag den 13. .... kl. 10.00
13.s.e.trin. Zebædæussønnerne

Søndag den 21. .... kl. 10.00
14.s.e.trin. Betesda dam
Høstgudstjeneste

Fredag den 26. .... kl. 10.30
Plejhjemmet

Søndag den 28. .... kl. 10.00
15.s.e.trin. Martha og Maria

Oktober

Søndag den 5. oktober ..... kl. 10.00
16.s.e.trin. Lazarus

Kirkebil bestilles hos:

Taxa-bus, Aabenraa, tlf.: 74 63 09 68.